

Досліджуючи інститут свідків, можна віднайти схожість між показаннями свідків у господарському процесі та аффідевітами у арбітражному процесі. А отже, показання свідків не має жодним чином призводити до затягування розгляду справ [4].

Підсумовуючи вищевикладене, можна дійти до наступних висновків: з одного боку, законодавець розширив перелік засобів доказування шляхом закріплення показань свідків як нового засобу доказування в новому ГПК України, що є цілком обґрунтованим та збалансованим, адже даний засіб доказування спрямований на виключно об'єктивний розгляд всіх обставин справи. З іншого боку, законодавцем встановлена чітка процедура надання свідком своїх показань, яка спрямована на забезпечення оперативності та всебічності розгляду господарських справ, а також на недопущення безпідставного затягування судового процесу, зловживання сторонами своїми процесуальними правами.

Проте, зважаючи на новизну даного інституту, його доцільність чи недоцільність введення буде досліджуватись виключно практичним шляхом.

Бібліографічні посилання:

1. Господарський процесуальний кодекс України [Електронний ресурс] : Кодекс від 06.11.1991 № 1798-ХІІ. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-12/sp:wide#n2962>.
2. Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів [Електронний ресурс] : Закон України від 03.10.2017 2147-VIII. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2147-19>.
3. Правовий статус свідків у господарському процесі [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://protocol.ua/ua/pravoviy_status_svidkiv_u_gospodarskomu_protsesi/.
4. Судова реформа. як свідки можуть вплинути на розгляд господарських справ [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://delo.ua/economyandpoliticsinukraine/jak-svidki-mozhut-vplivnuti-na-rozglyad-sprav-u-gospodarskomu-pro-335307/>.

Межевський Іван Миколайович,

студент групи ЮД – 542

юридичного факультету

Дніпропетровського державного університету

внутрішніх справ

Науковий керівник:

Дзюба Ірина Вікторівна,

старший викладач кафедри цивільно-правових дисциплін

Дніпропетровського державного університету

внутрішніх справ

**ОСОБЛИВОСТІ ВІДКРИТТЯ СПАДЩИНИ ЗА ЗАКОНОМ ТА ЗАПОВІТОМ:
ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА**

Майже у всі часи правової свідомості суспільства була актуальною проблема спадкування. При спадкуванні майна в Україні застосовуються два основних способи визначення спадкоємців та розподілу спадкового майна.

У Цивільному кодексі України (далі – ЦК України) та інших нормативно-правових актах містяться норми, що регламентують норми спадкового права. Стосовно самого спадкового права, то саме воно забезпечує членів сім'ї померлого можливість зберегти та використати його майно. Таке право надає можливість громадянам розпорядитись своїм майном на випадок смерті, визначивши в заповіті його призначення [4, с. 569].

Щоб зрозуміти всі аспекти поняття спадкування, потрібно визначити безпосередньо саме поняття спадкодавця та спадкоємців.

Спадкодавцем визначається особа, правонаступництво якої визначається після її смерті. Щодо самої особи спадкодавця, то ним може бути будь-який громадянин України чи іноземець, або ж особа без громадянства, недієздатна чи обмежено дієздатна особа, котра постійно проживала на

території держави, або ж мала на території України майно. Саме таке положення зазначено в статті 570 ЦК України.

Що ж до поняття особи спадкоємця, то вони є зазначеними в заповіті чи законі, правонаступники спадкодавця. Можливість отримати спадщину не залежить від громадянства чи дієздатності. Згідно ст. 527 ЦК України, спадкоємцями можуть бути особи, що були живими на момент смерті спадкодавця, а також діти померлого, зачаті при його житті і народжені після його смерті. [1, ст. 210]

Якщо говорити про сам спосіб прийняття спадщини, то саме коло осіб, які включаються в свідоцтво про право на спадщину за законом, визначаються ЦК України і не підлягають розширенню. Тобто, заклик спадкоємців відбувається у черговому порядку. У статті 529 ЦК України передбачено, що спадкоємцями першої черги є діти, навіть якщо вони є усиновленими, дружина і батьки (усиновителі) померлого, а також дитина померлого, яка народилась після його смерті.

Онуки і правнуки спадкодавця є спадкоємцями за законом, якщо на час відкриття спадщини немає в живих того з їх батьків, хто був би спадкоємцем; вони успадковують порівну в тій частині, яка належала б при спадкоємстві їх померлому родичу. [2]

Непрацездатні особи, що перебували на утриманні спадкодавця не менше одного року до його смерті, спадкують на рівні з спадкоємцями тієї черги, яка закликається до спадкоємства, що зазначено в ст. 531 ЦК України. Непрацездатними визнаються особи похилого віку, інваліди I, II та III груп, а також особи, що не досягли 16 років. [1, ст.154]

За відсутності спадкоємців першої черги, чи при неприйнятті, відмові їх від спадщини, або якщо всі спадкоємці першої черги позбавлені права спадкування, до спадкування за законом спадкоємці другої черги: брати, сестри, дід та бабуся померлого, як з боку батька, так і з боку матері, саме таке положення зазначено в ст. 530 ЦК України.

Наступним, у даному дослідженні є спадкування за заповітом.

У статті 534 ЦК України зазначено, що кожний громадянин може залишити за заповітом усе своє майно, або його частину одній або кільком особам, як тим що входять в коло спадкоємців за законом, так і тим, що не входять до кола спадкоємців за законом, а також державі або окремим державним, кооперативним та іншим громадським організаціям. [1, ст. 378]

Вимогою до укладення заповіту є те, що він повинен мати письмову форму, в котрій зазначається місце та час його укладення, також особистий підпис заповідача та нотаріальне засвідчення. Але бувають такі ситуації, наприклад в населених пунктах, де немає нотаріуса заповіти посвідчують посадові особи виконавчих комітетів сільських, селищних, міських рад. Коли ж громадянин не залишив заповіту, або заповіт виявився недійсним, або спадкоємці за заповітом не прийняли спадщину, або не закликаються до спадкування, або громадянин розпорядився лише частиною свого майна, настає спадкування за законом.

У статтях 1273 та 1274 ЦК України вказано, що спадкоємці можуть відмовитися від прийняття спадщини та мають право відмовитися на користь іншої особи. [3]

Відповідно до ст. 1277 нового ЦК України в разі відсутності спадкоємців за заповітом і за законом, усунення їх від права на спадкування, неприйняття ними спадщини, а також відмови від її прийняття суд визнає спадщину від умерлою за заявою відповідного органу місцевого самоврядування за місцем відкриття спадщини. [1, ст.116]

Отже, можна зробити висновок, що спадкуванням є перехід майнових прав та обов'язків померлого громадянина (спадкодавця) до інших осіб (спадкоємців). Саме перехід майна до спадкоємців відбувається за двома формами спадкування, а саме за законом та за заповітом.

Бібліографічні посилання:

1. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2003.- NN 40-44. – ст.356.
2. Про затвердження Порядку вчинення нотаріальних дій нотаріусами України: Наказ Міністерства юстиції України від 22.02.2012 № 296/5 // Офіційний вісник України від 07.03.2012 р., № 17, стор. 66, стаття 632
3. Про судову практику у справах про спадкування: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 30.05.2008 р. №7 // Вісник Верховного суду України від 22.06.2008 р., № 6, стор. 17
4. Цивільне право України: Підручник: У 2-х кн. Книга друга / Д.В.Боброва, О.В.Дзера, А.С. Довгерг та ін.; За ред. О.В.Дзери, Н.С.Кузнецової. – К.: Юрінком Інтер, 2009. – Кн. 1.- 720 с.